

**KADIN ERKEK FIRSAT EŐİTLİĐİ
KOMİSYONU**

**BAŞTA KIZ ÇOCUKLARI OLMAK ÜZERE
GENÇLERİN BİLİM,TEKNOLOJİ,MATEMATİK
VE MÜHENDİSLİK ALANLARINA
YÖNLENDİRİLMESİ KONULU
ALT KOMİSYON TUTANAKLARI**

10.07.2019 arőamba

10 Temmuz 2019 Çarşamba

BİRİNCİ OTURUM

Açılma Saati: 14.06

BAŞKAN: Derya BAKBAK (Gaziantep)

BAŞKAN – Sayın Komisyon üyelerimiz, değerli misafirlerimiz ve basınımızın değerli mensupları; toplantı yeter sayımız vardır.

Başta Kız Çocukları Olmak Üzere Gençlerin Bilim, Teknoloji, Matematik ve Mühendislik Alanlarına Yönlendirilmesi Alt Komisyonu Toplantımızın 10’uncusunu gerçekleştiriyoruz.

Hepiniz hoş geldiniz.

Değerli üyeler ve davetlilerimiz; bildiğiniz üzere, Alt Komisyonumuz her hafta toplanarak ülkemizin geleceği olan gençlerimizin bilim, teknoloji, matematik ve mühendislik alanlarına yönlendirileceğine ilişkin kurumlarımızın görüşlerini almaktadır.

Bu haftaki toplantımızda kadınların sosyal ve ekonomik konumlarını güçlendirmek, ülke ekonomisine katkılarını artırmak, karar mekanizmalarında, liderlik konumlarında varlıklarını desteklemek ve üniversitelerimizde bu tip çalışmaların daha fazla önünün açılmasına gayret etmek amacıyla Yükseköğretim Kurulumuzun bünyesinde kurulan Akademik Kadın Çalışmaları Birimi Başkanı Sayın Profesör Doktor Sezer Şener Komsuoğlu’nu dinleyeceğiz.

Bununla birlikte, çocuklarımızın bu alanlara yönlendirilmesinde televizyon kanallarımızın ve medyamızın çok önemli bir işlevi olduğunu görüyoruz. Özellikle okul öncesi dönemde televizyon, çocukların zihinsel becerilerinin oluşmasında büyük rol oynamaktadır. Bu rolü güçlendirmek için ailelere düşen, ekran karşısında geçirilen sürenin verimli değerlendirilmesi, medya yayın organlarına düşen ise geleceğimiz olan çocuklarımızın zihinsel ve duygusal gelişimine eğitici katkılar sunan yayınlar hazırlanması. Bu anlamda önemli bir yayın gücüne sahip olan devlet televizyonumuz TRT, çocuklarımızın zihinsel becerilerini artırıcı, analitik düşünce gücünü geliştirici, eğitici yayınlara yer vermektedir. Bu eğitici yayınlara ilişkin izlenen politikayı TRT’nin değerli yetkilileri Eda Müftüoğlu, Berna Kürekçi Şendir ve Muhammet Fatih Kışla’dan dinleyeceğiz.

Değerli üyeler ve davetliler, şimdi YÖK Akademide Kadın Çalışmaları Birimi Başkanımız Sayın Sezer Komsuoğlu’nun sunumlarını dinleyeceğiz.

Buyurun Sayın Komsuoğlu.

YÖK AKADEMİDE KADIN ÇALIŞMALARI BİRİMİ BAŞKANI SEZER ŞENER KOMSUOĞLU – Sayın Başkan, değerli Komisyon üyeleri; ben de davetiniz için çok teşekkür ediyorum ve Komisyonunuzu saygıyla selamlıyorum.

Size Yükseköğretim Kurumunun bu alandaki çalışmalarından kısaca bahsedeceğim ama daha önce belki kendimle ilgili bir iki tanıtım cümlesi söyleyeyim, birbirimizi çok tanımıyoruz diye. Ben tıp hekimiyim, nöroloji hocasıyım. Üniversitelerde bu sene 48’inci yılımdayım; 1973’te intisap etmişim, kırk sekiz yıldır Türk akademisinde çalışmaktayım. Sekiz sene Kocaeli Üniversitenin Rektörlüğünü yaptım. Ondan sonra, Avrupa Üniversiteler Birliğinin Araştırma ve İnovasyon Komisyonunun seçilmiş üyelerinden biriyim yani Komisyona Avrupa’dan 19 seçilmiş rektör var, bir de Türkiye’den ben oradayım; Brüksel ile Yükseköğretim Kurulu arasındaki çalışmaları yürütüyorum. Onun yanında da Yükseköğretim Kurulunda kadın çalışmaları başta olmak üzere birçok komisyonda çalışmalar yapıyorum.

Konuşmaya başlamadan önce size birazcık YÖK’le ilgili rakamları vermek isterim. Türkiye’de 207 tane üniversite var. Bu üniversitelerimizde toplam öğrenci sayısı 7,5 milyon civarında. Toplam öğretim üyesi sayısı -yani eski adıyla yardımcı doçent, doçent ve profesör- 82 bin civarında. Toplam öğretim elemanı sayısı, uzmanlar da dâhil olmak üzere, 167.312. Dolayısıyla, baktığımızda büyük bir Türk yükseköğretimi var; neredeyse 8 milyona dayanan öğrencimiz var, 167 bin de bunları eğiten insanlar var. Sayıya baktığımızda rakamsal olarak Avrupa’nın en önde gelen ülkelerinden biriyiz Türk yükseköğretimi. 207 üniversiteden 129’u devlet üniversitesi, 73 tanesi vakıf üniversitesi, 5 tanesi de bir üniversite bünyesinde olmaksızın bağımsız olarak kurulmuş, eskiden kurulmuş vakıf meslek yüksekokulları. Böylece 129’u devlet, 73’ü vakıf, 5’i vakıf yüksekokulu olmak üzere 207 tane üniversitemiz mevcut.

Bu üniversitelerdeki dağılımları da sizlere vermek isterim. Öğrencileri söylemiştim, 7,5 milyon civarında öğrenci var. Bunlardan 3 milyon 921 bini erkek öğrenci, 3 milyon 495 bini de kız öğrenci. Gördüğümüz gibi yüzde 50-yüzde 50’ye varan bir rakam var kızların üniversitede olmasıyla ilgili. Bu da Avrupa’nın en yükseklerinden biri ve kendimizle ilgili iyi şeyler söyleyeceğimiz zaman bunu büyük bir methiyeyle sunuyoruz. Yani erişimde kız öğrencilerimizin herhangi bir sıkıntısı bulunmamakta.

Öğretim elemanlarına baktığımızda, 167.312 toplam öğretim elemanı var. Bunlardan 92 bini erkek, 74 bini de kadın öğretim üyelerinden oluşuyor. Bu rakam da Avrupa’nın en iyilerinden bir tanesi diyebiliriz yani çok yüksek rakamlardayız kadın akademisyenler açısından.

Bu da benim sevdiğim bir slayt. Biliyorsunuz, Türkiye’de ön lisans, lisans, yüksek lisans, doktora diye gidiyor akademik yükselme. Meslek yüksekokulları bizim gözbebeğimiz. Neden? Çünkü mali olarak daha bir alt, orta düzeydeki ailelerin çocuklarının okudukları okullar ve ülkenin en çok ihtiyacı olan elemanlarını yetiştiriyorlar, meslek öğreniyorlar orada. Meslek yüksekokullarındaki sayılara da baktığımız zaman 641.367’si erkeklerden, 448 bini de kadınlardan oluşuyor. Bu da şu demek: Yani bunlar şehir merkezinin dışındaki okullar genelde. İlçelerdeki okullar, daha orta hâlli ailelerin çocuklarını gönderdikleri, meslek liselerinden mezun olanların gittiği okullar. Bunlarda bile kızların neredeyse yarı yarıya olduğunu görüyoruz. Dolayısıyla şimdiye kadar size verdiğim rakamlarda erkekler ve kadınlar arasındaki farklılığa baktığımızda yüzde 40-yüzde 45 gibi bir rakamı verebiliriz ki bu da Avrupa’nın en iyilerinden bir tanesidir.

Şimdi, ben bundan sonraki konuşmamı Türkiye’nin nüfus yapısı üzerinden sürdürmek istiyorum. Biraz sonra izah edeceğim nasıl ilerleyeceğimi ama genel olarak size şunları vermek isterim: 82 milyon nüfusu var Türkiye’nin. Sizin bugünkü davetiniz, kızları STEM’e yönlendirmek, işte, erkek çocuklarını da. Peki, biz nasıl bir kitleyle karşı karşıyayız? Cinsiyet dağılımı dengeli bir ülkeyiz. Yüzde 68’i 15 ila 64 yaş arasındaki çalışma çağındaki nüfus. Bunu tekrar vurgularsak Türkiye’de çalışma çağındaki nüfus 15-64 yaş arası, yüzde 68’dir ve olağanüstü altın rakamlardan biridir. Yüzde 24’ü 15 yaşından küçüktür ve işte, bugün sizin Komisyonunuzun da üzerinde ısrarla durduğu, iyi eğitilmek üzere bize emanet edilmiş çocuklardır. Yani bu nüfus, şurada saydığımız yüzde 24’lük bu nüfus, hiçbir Avrupa ülkesinde böyle dengeli bir şekilde bulunmamaktadır. Türkiye’nin ortanca yaşı da 32 olarak verilmektedir. Bu nüfus bilgileri bizi daha çok iyi eğitime, iyi sağlığa, iyi genç nesil yetiştirmeye heveslendirmektedir doğrusu.

Geçen yüzyılın nüfus olaylarına baktığımızda, hızla bir büyümeyi görüyoruz, şakır şakır hızlı bir artış var ama içinde bulunduğumuz yüzyılın özelliklerini söylersek eğer, farklı yaş grupları dağılımı var; ülkemiz için bu bilgileri veriyorum, dünyada da böyle ama bizim ülkemiz şanslı grupta. Yaş yapıları gelişmişlik ve gelişmekte olan ülkelerde farklı. Küresel bir yaşlanma var. İnsan ömrü medikal çalışmalar nedeniyle uzuyor. Aile yapısı ve kompozisyonunda değişiklik var yani aile yapıları artık mobil, karısı bir yerde çalışıyor, kocası bir yerde, anne baba aynı anda evde daha çok az bulunuyor, çocuklar yatılı okullarda kalabiliyorlar, bir mobilitenin getirdiği aile yapısında bir farklılık var geçen yüzyıla

göre ve bildiğimiz gibi, göç var. Türkiye göç alan ülkelerden biri. Bu bizim için zaman zaman iftihar vesilesi, zaman zaman sıkıntı vesilesi. Biz iyi tarafını görüyoruz ama negatif taraflarını da hissedip ona göre önlem almak durumundayız.

Şimdi, nüfus bilimciler “demografik fırsat penceresi” diye bir terminoloji kullanıyorlar. Demografik fırsat penceresi, var olan ülkemizdeki nüfus yapısının demografik olarak -deminki slaytlarda size arz etmeye çalıştığım gibi- bir detaylandırma yapılması ve ülkenin ne durumda olduğunun saptanması. 40 yaş altındaki nüfusun yarısı olduğu noktadan hemen öncesi, 15 yaşın altındaki nüfusun yüzde 30’dan az olması, 65 yaş üstünün de yüzde 15’in altında olduğu bir dönem ülkemiz için. Ekonomik gelişmeyle uğraşanlar, buna baktığında “Türkiye, tam da bu noktada bir altın dönemde.” diyorlar ve bu dönemi iyi değerlendirmemiz gerekiyor, buna “fırsat penceresi” diyoruz. Fırsatın kullanılması için de yirmi beş otuz yıl kadar bir süremiz var. Biz hem bu 15 yaş altındaki nesli hem de 15’de çalışma nüfusuna gelen yükseköğretim grubunu ne kadar iyi yetiştirirsek... Bu altın çağı her zaman yakalayamayacağız, önümüzde otuz, hadi bilemediniz kırk yıl gibi bir süre var, en iyi değerlendiriyoruz. Yükseköğretim Kurulu olarak da bütün bu verileri dikkate alarak çalışmalarımızı yapıyoruz.

Peki, değişiklikler yaparken biz nelerden faydalaniyoruz sayın vekillerim, neleri dikkate alıyoruz? Eski üniversite yapısı ile şimdiki üniversite yapısı arasında çok büyük bir farklılık var. Evvelden hizmet faktörü üniversitelerde sadece tıp fakültelerinde vardı, şimdi bütün fakültelerde hizmet öne çıktı, üniversitelerde çıktı ama bunu da abartmamız gerekiyor çünkü bütün dünya üniversitelerinde hizmete ayrılan oran yüzde 20 civarındadır. Biz biraz seviyoruz böyle yaptığımız işin dışına kaymayı, hizmet daha canlı bir şey gibi geliyor, onu özenle korumak gerekiyor, yüzde 20’lerde tutmak gerekiyor. Ama üniversitelerimiz istihdam yaratıyorlar, danışmanlık yapıyorlar “network”e, teknolojik gelişmeyi getiriyorlar, turizm gelişimine katkı veriyorlar, doğrudan bir ekonomik etkileri var, bölgede imaj ve kimlik yaratıyorlar. Şu anda Türkiye’nin 81 ilindeki üniversite, o bölgenin kimliği ve imajına son derece etki yapıyor.

Bu slayt, hepimizin bildiği Endüstri 4.0 slaytı. Biliyorsunuz, 2011’de Hannover fuarında ilk kullanılmış kelime “Endüstri 4.0.” Sayın Cumhurbaşkanımız onu “Endüstri 4,5 millî ve yerli” olarak kullanıyor Türkiye için. Japonyalılar başka şeyler söylüyorlar, Amerikalılar başka söylüyor ama biz de millî ve yerli Endüstri 4.0’ı takip ediyoruz Sayın Cumhurbaşkanımızın söylemleriyle. Burada da gördüğünüz gibi, otonom robotlar, bunları tek tek söylemek isterim; simülasyon, sistem integrasyonu, nesnelerin interneti, siber güvenlik, bulut teknolojileri, katmanlı imalat, artırılmış gerçeklik ve “big data” dediğimiz büyük veriler Endüstri 4.0’ın ana noktaları ve geleceğin üniversitelerinde yer bulmaya başlamış noktalar. Yani geleceğin meslekleri dediğimiz gruplar, sizin de bugünkü toplantınızın esas “basic”ini, temelini teşkil eden şey, bu Endüstri 4.0’ın etrafında dönen otonom robotlar, simülasyonlar, sistem integrasyonu, özellikle nesnelerin interneti, büyük veri, artırılmış gerçeklik ve bulut teknolojileri üzerinden gidiyor. Bunu kullanmayan hemen hemen hiçbir merkez yok artık dünyada. Biz de buna özen gösteriyoruz. Bu özen doğrultusunda var olan Sabancı gibi, Koç gibi, ODTÜ, İTÜ gibi büyük üniversitelerin dışında da 2019 yılında slaytta gördüğünüz “bilgi güvenliği teknolojisi”, “havacılık elektroniği”, “tarım ticareti ve işletmeciliği”, “uluslararası ulaştırma sistemleri”, “yapay zekâ mühendisliği”, “yazılım geliştirme” lisans programı olarak dağılımlı şekilde üniversitelerimizde açıldı. Ön lisanlarda yani iki yıllık okullarımızda da “dijital medya ve pazarlama”, “hibrit ve elektrikli taşıtlar teknolojisi”, “üç boyutlu modelleme ve animasyon” programları açılmış durumda. Bunlar 2019’un ÖSYM kılavuzuna girdiler. Büyük üniversitelerimizde zaten vardı “yapay zekâ mühendisliği” yani onlar ilerideki üniversiteler ama bu gördüklerimiz Anadolu’daki üniversitelerimizde açıldı ve oralarda da artık yavaş yavaş “yapay zekâ”, “tarım ticareti ve işletmeciliği”, “uluslararası ulaştırma sistemleri” gibi sistemler devreye girdiler. Bu da YÖK’ün bu alanda yaptığı önemli çalışmalardan biri.

Özellikle büyük veride ve her şeyin internetinde “internet of everything” dediğimiz şeyde moleküllerden evrenin derinliklerine doğru iniyoruz. Bu, bizim için çok önemli bir slayt, bunu da çalışmalarımızda kullanıyoruz. “Her şeyin interneti” dediğimizde Leonardo Da Vinci ta altı yüz sene önce “Şöyle bir etrafınıza bakın, her şeyin birbiriyle ilgili olduğunu göreceksiniz.” demiş. Gerçekten de bitkiler, hayvanlar, her birinin tek tek kendilerinde interneti var. Dolayısıyla bu slaytta hava sahası, dijital ticaret, dokunmalı internet sistemleri vesaire gibi sağlıkta, enerjide, uzay internetinde birbiriyle korelasyonlu bir şekilde internetin her şeyin interneti kavramını görüyorsunuz, gayet açık, net bir şekilde ve üniversitelerde bütün bu dersleri anlatan bölümlerimiz var, bunlardan mezun olacak olan da öğrencilerimiz var.

Bunları yaparken küresel dönüşüm haritası diye bütün üniversitelerde kullandığımız bir nokta var. Şimdi, baktığınızda neler var: Hayat boyu öğrenme var, eğitimde inovasyon var. Bu sunduğum slayt size, yeni üniversitelerin yapılanmasında yani biz üniversitelerde modellemeler yaparken, bölümler açarken, dersler koyarken, seminerler anlatırken neye göre yapıyoruz, bütün özet olarak burada var. Mesela, benim okuduğum dönemde “Endüstri 4.0” diye bir kavram yoktu, sizinkinde de yoktu belki üçer beşer; değerler kavramı çok değildi, eğitim cinsiyet ve iş yoktu, göç yoktu. Bütün bu kavramları dikkate alarak yönlendirirken eğitim kadrolarımızı hem akademik yönlendirmede hem doçentlik altyapılarında anlatacağımız seminerden bölüm açmalara kadar olan bu şeyde bu önümüzdeki küresel dönüşüm haritasını bir radar olarak kullanıyoruz ve planlamalarımız buna göre yapıyor. Bu da her şeyin interneti “internet of everything” dediğimiz moleküllerden evrenin derinliklerine bizi götüren bir slayt. Bunların her biri bir bölüm hâlinde üniversitelerimizde bulunuyor. Bulunmasını da Anadolu üniversitelerimize doğru yaymış vaziyetteyiz. Çünkü üniversiteler...

YÖK’ün yaptığı çalışmalar arasında -şimdi biraz sonra size söyleyeceğim ama orada bahsetmediğim bir konu var- bölgesel misyon çalışmaları var. “Regional development” diye dünya literatürüne giren bölgesel kalkınmada üniversitelerin ana rol oynadığı söyleniyor. Onun için, biz de üniversitelerimize “Tamam, matematik, fizik, kimya, biyoloji, hukuk öğretin ama bulunduğunuz üniversitede de bir bölgesel misyonunuz olsun.” diye verdik. Şimdiye kadar 16 üniversite misyon sahibi oldu çünkü üniversiteler bölgenin dinamik ve arayüzüdürler. Teknopark kuracaksınız, diyelim ki Mardin’de kurdunuz, Şırnak’ta kurdunuz, orada küçük esnaflar var ama kuracağınız küçük bir TTO’yla o üniversiteyle iş birliği yaparsa Japonya’ya kadar ulaşabilir yani burada üniversite size bir arayüz imkânı sağlar. Bu değerlendirmeyi üniversite mensuplarımız... Yoksa Kocaeli’de, İstanbul’da, Bursa’da tabii ki büyük sanayi kuruluşları var, Gebze Teknopark var, İTÜ ARI Teknopark var, bu ayrı bir kavram ama bütün bunların yanı sıra baktığımızda, biz TTO’larımızı bütün üniversitelerimizde kurmaya gayret ediyoruz. İşte, bu arayüz olsunlar, dinamik yüzlerini inovasyona, yeteneğe, eğitime, araştırmaya, hizmete versinler diye çünkü artık, biliyoruz ki üç kavram var üniversitelerde: İnisiyatif alacaksınız, inovatif olacaksınız ve de rekabetçi olacaksınız. Bu üçü üniversiteleri bütün dünyada yönlendiriyor, dolayısıyla bizi de yönlendiriyor. Onun için, bölgesel katma değer sürecinde üniversitelerimizin sınıflanması, onlara bir misyon yüklenmesi bizim açımızdan da önemli oluyor.

Burada küçük bir handicap, belki sayın vekillerim bunu bilmek isterler: Bunu hizmet faktörüyle karşılaştırmamak gerekiyor. Birçok üniversitelerimizde, mesela, doğuda hayvancılık sektörüyle ilgili çalışmalar yaptılar ama biz tarım il müdürlüğü değiliz yani yapmamız gereken şey, üniversitede onun akademik araştırma kısmını sürdürmek. Onun için de bu konu üzerinde biraz daha hassasiyetle duruyoruz.

Şimdi ana konumuza gelince, işte, kızları, erkekleri, kadınları neyse, bu STEM konularına -fizik, kimya, matematik vesaire gibi- yönlendirmek için YÖK neler yapıyor? Birincisi, bütün dünya benim de mensubu olduğum Avrupa Üniversiteler Birliği, 21’inci yüzyılı üniversitelerde dijital dönüşümle tarifliyor “Dijital dönüşüme geçmeniz gerekiyor.” diye. Onun için biz de dijital dönüşüm projelerinin

içeriğinde durduk. “Open access, open science” dediğimiz bilgiyi dışa açmak; bu, parasız dergiler anlamına gelmiyor. Bunu da şöyle açıklamak isterim izninizle: Diyelim ki siz bir çalışma yaptınız, üniversiteniz BAP’tan size para verdi veya TÜBİTAK’tan bir proje aldınız, güzel çalışmayı yaptınız, yazdınız, tamamladınız, önemli bir mecmuaya gönderdiniz; peki, o önemli mecmua genelde kim oluyor? Elsevier oluyor, büyük “fabrication” kuruluşları oluyor. O ne yapıyor? Sizin ülkenizin parasıyla canhıraş yaptığınız çalışmayı kendisinde bulunduruyor ve satıyor, size hiçbir girdisi yok bunun, ülkenize de yok, üstelik bir de kütüphanelerinizi bunu almak için dönüyorlar. Şimdi, biz devlet üniversitelerinde özellikle devletten alınan parayla yapılan araştırmaların “open access”te kamuya açık olmasını istiyoruz ve bunu ulusal bir proje olarak yaptık, çok şükür yatırım planına da girdi, ondan da son derece memnunuz. “Açık erişim, açık bilim” de diğer bir projemiz. 100/2000 doktora bursları veriyoruz, bunu anlatacağım. Lisans bursları veriyoruz, TEBİP Projemiz var. Fen ve mühendislik alanlarında rol model olan bilim kadınlarını destekliyoruz ve tanıtıyoruz. YÖK’ün akademik ve idari koordinasyon kapasitesini, inanın ki kız öğrenciler ve kadın akademisyenlere katkı sağlamak için elimizden geldiğince kullanıyoruz.

Şimdi, Dijital Dönüşüm Projesi’nde ne yaptık? Dijital dönüşümü doğudaki ve güneydoğudaki üniversitelerimizden başlattık. Ağrı İbrahim Çeçen, Bayburt, Bingöl, Iğdır, Munzur, Muş Alparslan, Siirt ve Şırnak Üniversiteleri ilk etapta bu projenin içine alındı. İkinci etapta da Ardahan, Artvin, Batman, Bitlis, Gümüşhane, Kilis, Osmaniye ve Hakkâri Üniversiteleri alındı. İkinci etapta kiler Eylül ayından itibaren eğitime başlayacaklar, birinci etapta kiler hemen hemen bunu tamamladılar. Bence çok sevinçli bir haber, 30 bin öğrenci bu eğitimden geçti ilk saydığım 8 üniversitede ve de 3.112 öğretim elemanı, hocalar da geçti. Ama hocalardan “Ben buna vâkıfım, katılmak istemiyorum.” diyenler katılmadılar, büyük bir çoğunluğu katıldı, belki bir 10 kişi oldu katılmayan. 3.112 öğretim elemanı ve 30 bin öğrencimiz dijital dönüşüm programına katıldı. Bu dijital dönüşüm programları için Cumhurbaşkanı Yardımcımız Sayın Fuat Bey’in katılımlarıyla, Sayın Saraç’la ilk toplantımızı Ağrı’da yaptık, konuşmalarda neler yapılacağı anlatıldı ve bir proje olarak imzalandı. Bunun sonucunu aldık diyelim.

İkinci anlatmak istediğim, YÖK 100/2000 doktora burslarıdır. Bunun altına böyle 5 tane yıldız koydum, YÖK’ün 5 yıldızlı projelerinden biri bu. Niçin öyle? Şimdi onu anlatalım, ne yapıyoruz burada? Burada ülkemiz için önemli olan, geleceğin mesleklerini teşkil eden 100 tane araştırma konusunda 2 bin öğrenciye doktora bursu veriyoruz. Bu bursların miktarı 2.750 lirayla başladı, TÜBİTAK da bunları destekliyor ve 4.500 liraya kadar ulaşan bir maaş oldu. Büyük bir para olmamakla beraber, asgari ücret ve asistan maaşıyla orantılı bir şekilde gidiyor. Neden buna ihtiyaç duyduk? Bakın, gördüğünüz gibi, şöyle baktığımızda, ön lisans programlarındaki sayı bayağı yüksek, lisans programlarındaki sayı bayağı yüksek, yüksek lisanstaki de işte çoğunlukla askerden kaçmak için kullanıldı bizde, ondan kurtardık çok şükür ama doktora baktığımızda sadece 91.267 öğrenci var; bu, dünya ortalamasına göre oldukça küçük bir rakam. Şurada size dünya ortalamasını veriyorum; Çin’e bakın, Türkiye’ye bakın, küçük bir rakamdır. Bundan dolayı YÖK “100/2000 Doktora Bursu” diye bir program açıkladı, üniversitelerimize bunu ilan ediyoruz. Öğrencileri YÖK seçmiyor, üniversitelerimiz seçiyor ama biz üniversitelere seçilen öğrenciler için paralarını yatırıyoruz, yalnız alanları biz tespit ediyoruz. Şimdi, alanlarda neler var? Örnekler getirdim size: Fen ve mühendislikte blokzincir ve teknolojisi, veri bilimi, bulut girişim, uzay havacılık mühendisliği, yapay zekâ, hidrojen, sürdürülebilir akıllı ulaşım, sosyal bilimlerde eğitim ve dijitalleşme, bilişim hukuku gibi... Ben İsviçre’de kısa bir süre çalıştım. Hukukta Fırat ve Dicle suları üzerine doktora programı vardı yani doktora programları bu kadar detaylara indirilmişti. Şimdi, bizimkilerin de buraya indirilmiş olmasını son derece önemsiyoruz. Sağlık bilimlerinde KBRN (Kimyasal, Biyolojik, Radyolojik ve Nükleer) kök hücre çalışmaları, nüfus hareketliliği, göçmen

sağlığı, rejeneratif tıp, moleküler onkoloji, rehabilitasyon ve tıbbi teknolojiler diye... Burada 100 öncelikle alanı YÖK belirliyor. Bizim belirlediğimiz alanlar dışında bu bursu vermiyoruz. Bu alanlarda üniversiteler öğrencilerini seçiyorlar, başlatıyorlar. Rakamları görünce siz de memnun olacaksınız.

Burada da öğrencilerimiz en çok neyi seçmişler? 207 öğrencimiz mikro ve nano teknolojiyi, 98 öğrencimiz moleküler farmakolojiyi, yenilenebilir enerji kaynaklarını yani ilk 15 sırada, baktığımızda, organik tarım gibi, sürdürülebilir akıllı kentler gibi ülkemizin ihtiyacı olan doktora alanları var. Bu alanlar Yükseköğretim tarafından tespit edildi, kendi kendimize tespit etmedik, Milli Eğitim Bakanlığıyla konuşuldu, Sanayi Bakanlığıyla konuşuldu, uzun bir süre tartışıldı ve o tespitler sonucunda böyle çıktı.

Şimdi burada da sevinecek taraf ne var? 100/2000 doktora bursiyerlerinin cinsiyet dağılımına baktığımızda, 2.253'ü kadınlardan, 1.487'si de erkek öğrencilerden oluşuyor, toplamda 3.740 öğrencimiz var. Bu sene üçüncü yıllarındalar. Gelecek sene bunları mezun vereceğiz ve Türkiye'de öncelikli alanlarda 4 bine yakın öğrencimiz bu alanlardan mezun olacak. Dört yıldır çalışıyorum Yükseköğretim Kurumunda, beni en çok sevindiren proje. Bu nedenle de onu size sunarken 5 tane yıldız koydum altına. Bilinmeyen bir proje. Bilinsin diye bütün üniversitelere yazıyoruz, devlet üniversitelerinden başvurular oluyor. Tek isteğimiz var burada sayın vekillerim, öğrencilerimizin başka bir alanda çalışmasını istemiyoruz. Bizde doktora şöyle yürüyor: Öğrenci bir yerde çalışıyor, bir bakanlıkta, şuradan da doktora yapayım diyor. Bu sosyal bilim alanlarında olabilir ama fen bilimleri alanlarında laboratuvarlarda çalışmadıkça bunu tam olarak öğrenemiyorlar. Biz de öğrenciye diyoruz ki: Sen dışarıda çalışma, biz sana parayı veriyoruz. Hadi bakalım, gel, 100/2000'le doktoranı yap.

Burada da 100/2000 doktora öğrencilerini buluşturuyoruz, sıkça buluşuyorlar. Bu sanıyorum Antalya'da bir buluşmaydı, Erzurum'da bir buluşma yaptık. Birbirlerine tez konularını anlatıyorlar ve o tez konularından çıkan sonuçları sunuyorlar. Danışmanlarını dinliyoruz. Böylece bu sene içerisinde 356 öğrenciyi dinledik. Bu, olağanüstü bir süreç bizim için, hepimizin en heyecanlandıklarından bir tanesi. Bu da böyle.

Bunu da böyle bir anekdot olsun diye koydum, kadınların çilesi; okudu, okumadı, bizim verdiğimiz rakamlar gayet güzel rakamlar, siz de gördünüz hep yüzde 50'lerdeyiz, hiç aşağıda yok ama gene de zor tabii ki. Bu Aliye Pekin Çelik diye bir mimar hanım kendisi. Aliye Pekin Çelik 1970'te Princeton Üniversitesinden ilk doktora alan kadın, mimarlık bölümünde. Daha önce, kendisinden önce doktor olan hiç kadın yok mimarlıkta çünkü 1967'lere kadar Princeton Üniversitesinin sınıfları kadın doktorantlara kapalı. Bu böyle. Ben 1949 doğumluyum, 1967'de Princeton var, hâlbuki Princeton 1882'de kurulmuş ama 1970'e kadar vermemiş. ODTÜ'den mezun Aliye Pekin Çelik Princeton'un ilk mimar mezunlarından doktoralı bir hanım. Ben de onu öyle kullanıyorum, hoşuma gidiyor.

Şimdi, ben size doktora bu kadar hevesle, özenle anlattım ama tekrar bizim slaytlara dönelim. Şurada gördüğünüz gibi, biz doktora bu slayttan dolayı önem verdik. Rakamımız son derece düşük ama dünya pek de böyle söylemiyor. Bu, Nature'da yayınlanan bir makale. Biliyorsunuz Nature'nin editörü yüz kırk dokuz yıl sonra bir kadın oldu ve ömrünün çok uzun bir kısmını Nature'da geçiren bir hanım, ben onun resmini de "web"te yayınlamıştım, bir kadın editörü var artık, başeditörü. Nature'da diyor ki: "Doktora "faktory"si oldu dünya." "Is it time to stop it" diyor, bilmiyorum, bizde değil, bizim biraz daha gitmemiz lazım ama sırası gelirse ona da bakarız.

Sayın Başkanım, yaptığımız ikinci şey, YÖK lisans destek bursları. YÖK lisans destek burslarında yanda fizik, matematik, kimya, biyoloji, uzay bilimleri, su ürünleri, tarımsal genetik, maden lojistiği ve biyosistemler mühendisliği gibi alanlarda YÖK, tercihi ilk 15 içerisinde olup ÖSYM'de ilk 3'e yerleşenlere on iki ay boyunca 750 lira burs veriyor kendi imkânlarında. Bunun yanı sıra, bu öğrencilerden yani bu ilk 3'e giren öğrencilerden de başarı puanlarına göre sıralıyor ve bunları İstanbul Üniversitesinde özel üstün başarı sınıflarında eğitiyor. Bu eğitime gelenlerden -139 öğrencimiz var-

76'sı kız, 63'ü erkek. Bunlar kim? Demin söylediğim ilk 3'e girenlerden en yüksek başarıyı elde edenleri seçiyoruz. Bunlar İstanbul Üniversitesinin Fen Edebiyat Fakültesinde okuyorlar ve Türkiye'nin alanında en ünlü hocalarından ders dinliyorlar. O arada biraz sanat öğreniyorlar, İstanbul'un olanaklarından faydalanıyorlar diyelim; böyle üstün başarı sınıfları, TEBİP diye de bir sınıfımız var. Bu da hoşumuza giden, yaptığımız işlerden bir tanesi. Bu TEBİP'lerin İstanbul salonlarında ağırlanışı. Nihat Bey var şurada, Sondan Hanım şimdi Kadir Hasın rektörü oldu, onun yanındaki Nihat Bey de Stanford'da yıllarca Fizik Bölümünün Başkanlığını yapmış bir hocamızdı, şimdi bizim TEBİP'lerimizi yönetiyor.

Peki, bütün bu öğrencileri yetiştiriyoruz, doktorada yetiştirecekler, fizikte, kimyada, matematikte vesairede, sonra bunları ne yapacağız? Akademisyen olacak bir kısmı, bir kısmı sanayiye gidecek ama bunların başarıları için, işte, bizim sizden talebimiz bu, bu alanda “push” etmeniz gereken bir şey, Türkiye'de en eksik şey, koordine çalışan araştırma enstitüleri. Koordine araştırma enstitülerimiz yok.

Değerli vekillerim, ben Brüksel'de FP9 Projesi'nin yöneticilerinden biriyim yani “Framework 9” çalışılıyor. Horizon 2020 bitiyor 2020'de, yerini FP9 alacak. Bunu şunun için koydum: Hollanda üniversiteleri, sağlık bilimleri bir araya gelmişler –Hollanda küçük tabii, bizim gibi değil ama- ve “sustainable health” diye bir konuyu seçmişler. Hepsi FP9'dan yararlanmak için... Daha FP9 çıkmadı, ilan edilmedi, daha henüz Horizon 2020'deyiz ama çıkacak ve Avrupa Birliğinin en yüksek parasında olan proje kapsamında olacak. Baktığınız zaman, bizim bunun için henüz bir hazırlığımız yok. Bu nedenledir ki 2020 projelerinden de en düşük parayı alınız, öbürleri kadar veriyoruz ama en düşük parayı alıyoruz çünkü “connect” çalışmıyoruz çünkü bir rektör gelince o gelip öbürünün araştırma merkezini kapatıyor, hoyrat davranıyoruz. Yani iki davranış modelimiz var; biri hoyrat, biri “sustainable” değil, sürdürülebilir değil. Bunları yapmamız gerekiyor. Bu Hollanda örneği, benim çok hoşuma giden bir örnek. Hollanda'daki bütün sağlık enstitüleri bir araya geliyor, daha proje açıklanmadan -FP9- “sustainable health” olarak kendilerine bir proje seçiyorlar ve onu çalışacaklar. Dolayısıyla bizim de biraz zorlanmamız gerekiyor araştırma enstitüleriyle projelerde nasıl çalışacağımıza dair.

Boru sızdırıyor diye bunu getirdim, belki soru gelir “Bu kadar çalışan var, yapan var, kadınlar niye şurada değil, burada değil?” diye. Bütün dünyada böyle. Bu gördüğünüz gibi UNESCO'nun bir slaytı, sadece bizde böyle değil, Avrupa'da da rektör oranı yüzde 14,5, bizde de yüzde 9,5; çok büyük bir fark yok. Baktığımızda yüzde 53'le başlıyor kadınlar ama ta araştırmadan itibaren yani doçentlikten itibaren seride bir azalma oluyor, yüzde 28'e kadar düşüyorlar.

Benim konuşmamın özeti bunlar. Ama dünyada kadınlar arasında, biz İslam dünyası olarak hep var olmuştuk. Çünkü hep Bolonya'nın dünyanın ilk üniversitesi olduğu söylenir, hâlbuki dünyanın ilk üniversitesi -artık, UNESCO tarafından da böyle kabul ediliyor- Fas'ın Fes şehrinde Fatima El Fihri diye bir kadının kurduğu üniversitedir. Bugün hâlâ varlığını sürdürmektedir. Dünyanın en değerli medreselerinden biridir, 859 yılında kurulmuştur. Dolayısıyla İslam dünyasının üniversite yapısı da işte bu göstergeyle sunulmakta. Bunu da bilmemiz gerekiyor.

Bütün bu anlattıklarımın şuna geliyoruz: Hızlı ve “volume”ü yüksek bir değişime ihtiyacımız var, sizin desteğinize ihtiyacımız var. YÖK olarak ben fevkalade iyi şeyler yapıldığını düşünenlerdenim, Yekta Saraç'ın 4 tane büyük projesi var: Dijital Transformasyon, “Open Access”, 100/2000 doktora bursları ve YÖK lisansdaki fen gruplarına verdiği burslar. Fizik, kimya, matematik “top” yapmış vaziyette. O bursların miktarları 750 bin lira ve on iki ay boyunca sürüyor, 100/2000'de 2.800 lirasını YÖK veriyor, gerisi de TÜBİTAK üzerinde tamamlanıyor.

Biz çalışan kadınlarız, ben Karadenizliyim, onun için bunu koyuyorum her gittiğim yere. Böyle kadınlar bu dağa doğru çıkarken adamlar aşağıdan dağa çıkmaya çalışıyorlar, onun için çalışan olduğumuzu düşünüyorum, istersek her şeyi yapabiliriz diye.

Mimozayı neden getirdim? 1946 yılında dünya savaşından sonra İtalya çok zor günler geçirirken, kadınla düşünüyolar “Ne yapalım, ülkeye canlılık getirelim, bir ferahlık olsun, kendimize motto bulalım.” diyorlar, mimoza çiçeğini seçiyorlar. Diyorlar ki: Nereye dikesen orada büyüyor, çabuk eskimiyor, çiçeğini güzel açıyor, canlı, renkli... Ben de mimozayı size ve sizin kuruluunuza getirdim.

Teşekkür ederim.

Sorularınız varsa buyurun.

BAŞKAN – Ben teşekkür ediyorum.

Sayın Sötlü, buyurun.

SALİHA SERA KADIGİL SÖTLÜ (İstanbul) – Hocam öncelikle çok teşekkür ediyorum. Gecikme için de hem Komisyonumuzdan hem sizden özür diliyorum, başka bir yerden yetiştim.

Öğrenci olarak bir serzenişim, vekil olarak iki sorum olacak müsaadenizle. İstanbul Üniversitesi bünyesinde ben de masturımı tamamladım, doktora programındaydım maalesef dondurmak zorunda kaldım, bitiremiyorum. Hukuk alanıyla ilgili konuşacağım, kendi alanımla ilgili konuşacağım. O kadar gereksiz geldi ki bana doktora yeterlilik sınavına girmek çünkü ben fikri mülkiyet hakları uzmanıyım. Bu alanda doktora yapmak, bu alanda donanmak için başvurdum doktorama, derslerimi bu alanda aldım ama yeterlilik kısmına geldiğimde bütün bir medeni hukuktan -yani benim alanım onun içinde küçücük bir parça- bütün bir hukuk sisteminden sorumlu olduğum bir sınava girmekle mükellef kılıyorum. Yurt dışında böyle uygulamalara çok rastlayamıyoruz. Bir alanda doktora yaptığımızda -az önce ifade ettiğiniz gibi- çok net, çok spesifik bir şekilde gidip yapabiliyoruz. Bu yeterlilik sınavlarının en azından bizim alanımızda -dediğim gibi bilim alanında ahkam kesmek haddim değil ama- hukuk alanında bir parça sınırlandırılmasının birçok meslektaşımızın bu alanda önünü açacağını düşünüyorum. Bu naçizane -dediğim gibi bir öğrenci olarak- serzenişim, bir katkı olacak.

İki de sorum olacak hocam izninizle. Birincisi: Bu dijital dönüşüm projesinde verdiğiniz eğitimin içeriğini -ben kaçardıysam bağışlayın- çok anlayamadım.

YÖK AKADEMİDE KADIN ÇALIŞMALARI BİRİMİ BAŞKANI SEZER ŞENER KOMSUOĞLU – Yok, vermedim içeriğini.

SALİHA SERA KADIGİL SÖTLÜ (İstanbul) – Merak ettim, bu tam olarak...

YÖK AKADEMİDE KADIN ÇALIŞMALARI BİRİMİ BAŞKANI SEZER ŞENER KOMSUOĞLU – Yani ben de bilmiyorum, şöyle: Anadolu Üniversitesiyle görüştük çünkü hiçbir ücret alınmadan veriliyor. Anadolu Üniversitenin öğretim üyeleri doğudaki bu üniversitelerimize giderek veya ulaşarak sınavlarını yapıyorlar, sorularını hazırlıyorlar, müfredatlarını sundular. Bunu özel bir programla çalışsanız dünyanın parasını tutar yani ödememiz mümkün olmayabilir. Ben de çok fedakârca bir çalışma olduğunu düşünüyorum. İçeriği yükseköğretim seviyesinde gerekli olan şeyi yani -ben detayını tam bilemem dersleri neydi ama- dijital okuryazarlığın iki üstünü verdiler, onu biliyorum.

SALİHA SERA KADIGİL SÖTLÜ (İstanbul) – Ben üniversite bazında bir dönüşüm, işte, tablete geçiş, dijital arşivleme vesaire gibi mi?

YÖK AKADEMİDE KADIN ÇALIŞMALARI BİRİMİ BAŞKANI SEZER ŞENER KOMSUOĞLU – Onu üniversiteler kendileri yapıyorlar ama biz öğrencilerimize bu bilgiyle yetişmelerini -diyelim ki okulu da bitirdi- bu bilgiye haiz olması lazım ki gittiği bir yerde, bir sanayide işe girecek bunu bilsin, otomasyon programını kullansın. Yani okudukları bölümleri ilgilendiren programlarla yükümlü kılındılar.

SALİHA SERA KADIGİL SÖTLÜ (İstanbul) – Anladım, teşekkür ediyorum.

Son sorum da şu olacak, ben baktım biraz internette ama bulamadım belki YÖK’ün elinde böyle bir çalışma vardır. Bu KHK’ler nedeniyle malumunuz 7-8 bin kadar akademisyenimiz ayrılmak durumunda kaldı akademiden. Bunların kaç STAM alanına dahildi ve bu STAM alanındaki Türkiye’nin sıçramasını nasıl olumsuz etkileyecek ya da etkileyecek mi? Bu konuda bir çalışması var mı Yükseköğretim Kurumumuzun?

YÖK AKADEMİDE KADIN ÇALIŞMALARI BİRİMİ BAŞKANI SEZER ŞENER KOMSUOĞLU – Tabii, bir yapıdan 7-8 bin kişinin ayrılması muhakkak ki etkiler, etkilemez olur mu, etkilemiştir ayrılma nedeniyle. Ama durmalarının getirdiği zarar o kadar büyüktü ki ayrılmaları bence mübahdır diye düşünüyorum. Eğer hukuk böyle bir karar verdiyse.

SALİHA SERA KADIGİL SÜTLÜ (İstanbul) – Ha, bayağı böyle düşünüyorsunuz. Hukuk vermedi o kararı malumunuz, bakanlıkların siyasi takdiridir.

YÖK AKADEMİDE KADIN ÇALIŞMALARI BİRİMİ BAŞKANI SEZER ŞENER KOMSUOĞLU – Yani o bizim dışımızda.

SALİHA SERA KADIGİL SÜTLÜ (İstanbul) – KHK tartışması açmayacağım sizinle, burada vekillerim var onun muhatabı yanlış anlamayın. Benim sorum YÖK’ün içinde kim, hangi bölümde kaç kişi atıldı, bunu da en azında sosyal bilimlerden şu kadar...

YÖK AKADEMİDE KADIN ÇALIŞMALARI BİRİMİ BAŞKANI SEZER ŞENER KOMSUOĞLU – Vardır, bende yok. Bir bakarım arkadaşlarımda varsa size ulaştırırım.

SALİHA SERA KADIGİL SÜTLÜ (İstanbul) – Teşekkür ediyorum Hocam, sağ olun.

YÖK AKADEMİDE KADIN ÇALIŞMALARI BİRİMİ BAŞKANI SEZER ŞENER KOMSUOĞLU – Estağfurullah.

BAŞKAN – Sayın Kaynarca, buyurun.

TÜLAY KAYNARCA (İstanbul) – Öncelikle çok teşekkür ediyorum.

Yani çok keyifli, çok çok not aldık, dolu dolu bir sunum oldu, yüreğinize sağlık çok teşekkür ederim.

Sorum şu: Avrupa Üniversite Birliği üyesi olmak harikulade güzel bir sorumluluk. Az önce ifade ettiğiniz Avrupa projeleriyle ilgili bizde eksik gördüğünüz ve belki de hem Meclis hem de Hükümetle tandasıyla yapabileceğimiz araştırma enstitülerinin bir arada çalışması, Hollanda örneğindeki gibi projelerden faydalanabilmek adına hızlandırabilmek adına ne yapılabilir? YÖK’ün böyle bir çalışması var mı?

YÖK AKADEMİDE KADIN ÇALIŞMALARI BİRİMİ BAŞKANI SEZER ŞENER KOMSUOĞLU – Olmaz mı...

TÜLAY KAYNARCA (İstanbul) – Birlikle ilgili yani bir araya gelme, bir hedef belirleme, bu hedefe doğru yol alabilme adına.

Teşekkür ederim.

YÖK AKADEMİDE KADIN ÇALIŞMALARI BİRİMİ BAŞKANI SEZER ŞENER KOMSUOĞLU – Çok teşekkür ederim.

Şimdi şöyle: Avrupa Birliği projelerindeki birinci eksiklerimiz biz yazmayan bir toplumuz, anlatıyoruz ama yazı sevmiyoruz. Yani bir proje yazmak zor bir iş biliyorsunuz, Avrupa Birliği projesi yazmakta zor. Burada Avrupa Birliğinin de kabahati var. Yani bunu bürokratik yapısını çok ağır tutmuş, FP9’u öyle tutmayacaklar, FP9’u açıklarken “En yüksek paralı proje olacak ve de hafif tutacağız.” diyorlar, çok ağır şartları var, proje yazmaktan yoruluyor. Şu Cinnah Caddesi’nden Çankaya çıkın,

bütün apartmanların alt katında “Avrupa Birliği projesi yazılır.” yazıyor. Yani artık o kadar ağır bir şey ki insanlar kendileri yazamıyor bunu, böyle proje ofislerinde yazdırıyorlar. Hâlbuki her akademisyen grubunun bunu yapması lazım.

Birincisi biz yazmayı sevmiyoruz.

İkincisi: “Proje” kavramını bilmiyoruz. Yani biz istiyoruz ki... Mesela bana göre Avrupa Birliğinden proje almayışımızın en önemli nedenlerinden biri bu BAP projeleridir. Üniversitelerde BAP var biliyorsunuz, Bilimsel Araştırma Projeleri var, tıp fakültesinden geliyor. Yani şöyle: Tıp fakültesindeki beyin cerrahi veya genel cerrah giriyor, ağır bir ameliyat yapıyor, hastane ondan büyük bir para kazanıyor, onun bilmem yüzde kaç BAP’ın oluyor. Sonra o BAP üniversite genelinde dağıtılıyor ama ne oluyor? Birer tane proje dolduruyorlar, BAP komisyonları var, işte, rektöre rica ediyorlar, komisyona, kendi kendilerine kazandıkları parayı bölüşüyorlar. Bu, bizi tembelleğe itiyor. Yani bütün dünya Avrupa Birliği projelerinden nasıl projeler alıyor. İsrail’in 7-8 tane üniversitesi var, en çok proje alanlar arasında. Hadi onlara biraz torpil yaptılar, bize yapmadılar diyelim ama aradaki fark çok büyük. Yani biz en az alanlardan biriyiz. Almanya’ya bakıyorsunuz dünya kadarını almış vesaire vesaire...

TÜLAY KAYNARCA (İstanbul) – Aynı parayı mı veriyoruz?

YÖK AKADEMİDE KADIN ÇALIŞMALARI BİRİMİ BAŞKANI SEZER ŞENER KOMSUOĞLU – Evet, aynı parayı veriyoruz. En az kullananlardan biriyiz.

Bir kere bu proje kavramı için hükümetlerimiz destekliyordu. Ben rektörken de devlet çok destekliyordu bu proje yazımını, valilikler kanalıyla olsun, TÜBİTAK kanalıyla olsun, TÜBİTAK bunun için insanlar gönderiyordu. Ama böyle bir umutsuzluk var “Çok zor bir iş, bunu nasıl olsa yapamayız.” diye. Avrupa Birliği projeleri aslında sivil toplumla ilişki gerektiriyor, kendi kendinizle yapamıyorsunuz. Yani bir sivil toplumun desteğini almanız lazım, başka üniversiteyle “connect” çalışması lazım. Keşke getirseydim o slaytlarımı. Yani bir baksanız, mesela dünya en çok Çin ile kimlerle çalışıyor diyor; Almanya çalışıyor, Japonya çalışıyor, Çin çalışıyor. Bizde başkasıyla çalışma kültürü yok. Biz böyle küçücük görünüyoruz o haritada çünkü “connect” çalışma yapmıyoruz. Hâlbuki Avrupa Birliği “connect” çalışma istiyor, Belçika’dan birini istiyor, Fransa’dan birini istiyor filan. Yapanlar var mı Türkiye’de? Var tabii Türkiye’de ama çok az gidiyor. İnşallah yavaş yavaş, biz de bunun için seminerler anlatıyoruz. Ben 12 üniversiteye gittim, sadece Avrupa Birliği projelerini anlatabilmek için ama işte, o diyor ki: “Benim derslerim çok ağır, ay hocam sen Bayburt’un şartlarını bilsen burada Avrupa Birliği...” Hâlbuki olur yani neden olmayacak, neler oluyor ama çalışmayı gerektiren bir şey. Üzerinde YÖK de duruyor, Millî Eğitim Bakanlığı da duruyor, devlet mekanizmaları duruyor, inşallah...

FP9 biraz daha hafif olarak bürokratik kısmı ve daha büyük bir para olacak. Avrupa Birliğinin yanlı tarafları var mı? Ben var olduğuna inanıyorum. Yani bizden giden projelere yanlı baktıkları gibi, öyle bir şey de taşıyorum içimde.

BAŞKAN – Soru sormak isteyen? Yok.

Ben hocamıza çok teşekkür ediyorum, güzel paylaşımları için bizleri çok güzel aydınlattılar.

Şimdi, sözü TRT yetkililerimize vermek istiyorum.

Eda Mütfüoğlu, Berna Küreççi Sendir ve Muhammet Fatih Kışla, bizimle birlikteler.

YÖK AKADEMİDE KADIN ÇALIŞMALARI BİRİMİ BAŞKANI SEZER ŞENER KOMSUOĞLU – Ben böyle önceden söz aldım ama şimdi TRT’yi dinlemeden de gitmek istemiyorum.

BAŞKAN – Buyurun.

TRT KURUMSAL İLETİŞİM DİREKTÖRÜ BERNA KÜREKÇİ ŞENDİR – Sayın Başkan, değerli vekiller; merhabalar.

Benim en gurur duyduğum unvanımdan bir tanesi Elif Iraz’ın annesi olmak. Az önce 3 kez aradı Facetime’den açamadım. Elif Iraz’ın annesi olarak buradan olmaktan ve TRT’yi temsil etmekten çok gurur duyduğumu söyleyerek başlamak isterim izinizle.

Aslen İzmirliyim, Gazetecilik Halkla İlişkiler Marmara mezunuyum, üstüne Marmara Üniversitesi İletişim Fakültesi “Halkla İlişkilerde Kriz Yönetiminin İşletmelere Katkısı” konulu Türkiye’de kriz yönetimiyle ilgili yazılan ilk tezi ben yazmıştım. Hocam ayrıldı sanırım, o tez ilk kez yazıldığı için doktora sınavsız alalım dediler ama akademik kariyer yapmayı istemediğim için, beceremeyeceğimi düşündüğüm için daha sonra uluslararası şirketlerde çalışmaya başladım. BP, SOCAR, Dijitürk gibi uluslararası şirketlerde çalıştım, Doğan Medya Grubunda CNN Türkün kuruluşunda bulundum. TRT’ye bir buçuk yıl önce Sayın İbrahim Eren’in beni işe almasıyla başladım ve gerçekten bu ekipte olmaktan, değişim dönüşüm sürecinde olmaktan son derece mutluyum.

Bugün size 2013 yılından itibaren bizim yaptığımız bütün “network”ümüzde yani TRT kanallarımızda bu konuyla ilgili, gençlerin bilim, teknoloji, mühendis, matematik alanlarında yönlendirilmesi ve onlara programlar, yayın yoluyla yaptığımız içerikleri sırasıyla anlatmak isterim.

Toplamda 16 program yayınlandı –burada her ne kadar 15 yazsa da- 16. 2013 yılında 7 tane, 2014’te 3, 2015’te 2, 2016’da 1 program ve devamı, 2017’de 1, 2018’de 2 program yayınladık. Bu programların süreleri iki ila kırk beş dakika arasında kanallarına göre değişiklik gösteriyor. Bölüm sayıları ise 1 ila 60 arasında karşımıza çıkıyor. Daha çok programların “network” içinde hangi kanallarda yer aldığına baktığımızda TRT Okul ve TRT Belgesel kanallarımızda olduğunu görüyoruz. Konularla ilgili, içerikle ilgili tabii ki TRT Haberde ve TRT 1 Haberde de ilgili konuları haber olarak izleyicilerimizle paylaşıyoruz.

Sunum sırasında bahsettiğim programların önce size bir özetini vereceğim daha sonra da kısa bir videosunu izleteceğim.

2013 yılında TRT Okul’da yapmış olduğumuz “Bilgisayar Öğreniyorum Programı”yla hedefimiz burada temel bilgisayar bilgisini artırmak ama bunu hayata entegre ederek el becerileriyle desteklemek ve günlük bilişim ihtiyaçlarını karşılamak amacıyla yola çıktığımız bir programımızdı. Toplamda 45 bölümden oluşmuştu. Şimdi, bir tanıtımını izleyelim isterseniz.

(Video gösterimi yapıldı)

TRT KURUMSAL İLETİŞİM DİREKTÖRÜ BERNA KÜREKÇİ ŞENDİR – Bu, TRT Okulda yapmış olduğumuz programdı.

Bunun dışında yine TRT Ookul kanalımızda yine 2013 yılımda “Sihir Değil Bilim” adlı programımız yer aldı. Toplamda 10 bölümde oluştu. Her bölümümüz beşer dakikadan ibaretti. Fizik ve astronomi bilgilerini ekrana getirip bunu izleyenlerimizin içselleştirmesini sağlamak gibi bir amacımız vardı.

(Video gösterimi yapıldı)

TRT KURUMSAL İLETİŞİM DİREKTÖRÜ BERNA KÜREKÇİ ŞENDİR – Yine TRT Okulda 2013 yılında “Beynin Sırları” adlı insan beyninin farklı bölümlerini, işlevlerini, bilinmeyen yönlerini konu edinen bir belgeselimiz yer aldı. Yirmi dakikaydı süresi ve 39 bölüm yayınladık “Beynin Sırları”nı. Umarım “Beynin Sırları”nı bilgisayarın beyni yetecek ve göstereceğiz.

(Video gösterimi yapıldı)

TRT KURUMSAL İLETİŞİM DİREKTÖRÜ BERNA KÜREKÇİ ŞENDİR – “Beynin Sırları” da böyle bir programımızdı.

Yine TRT Okulda 2014 yılında “Laboratuvar” adlı bir programımız vardı. Süresi on dakika ve 13 bölümden oluşan bir programdı bu da. Üniversitelerde çalışılan projelerin programda ses verilmesi, yer verilmesi, yol bulmasıydı. Gençlerin bilimsel alanlarda bilgilendirilmesini amaçlayan bu programda okulda 13 hafta boyunca izleyicilerle buluştu.

(Video gösterimi yapıldı)

TRT KURUMSAL İLETİŞİM DİREKTÖRÜ BERNA KÜREKÇİ ŞENDİR – 2013 yılında “Gelecek Teknoloji” adı altın TRT Okul’da teknolojiye geline son nokta ve teknolojik yenilikleri anlatan bir başka belgeselimiz yayınlandı. O da toplamda yirmi dakika ve 13 bölümden oluştu. On üç hafta boyunca “Gelecek Teknoloji” izleyicilerle buluşmuş oldu.

(Video gösterimi yapıldı)

TRT KURUMSAL İLETİŞİM DİREKTÖRÜ BERNA KÜREKÇİ ŞENDİR – Yine TRT Okul’da 2013’te “Galaksi Notları” diye bir başka program yayınladık, 60 bölüm ve her bölüm beş dakika. Uzak ve gezegenleri animasyon tekniğiyle izleyicilerimize aktarmış olduk böylelikle.

(Video gösterimi yapıldı)

TRT KURUMSAL İLETİŞİM DİREKTÖRÜ BERNA KÜREKÇİ ŞENDİR – 2013’te TRT Okul’da “Dünyanın Yapı Taşları” diye beş dakikadan oluşan, 40 bölüm, kırk hafta yayınladığımız bir başka programımızdır. Yeryüzünde bulunan farklı elementleri mercek altına alarak insanlığın elementleri nasıl şekillendirdiği ve hangi elementten nasıl fayda sağladığını bu belgesel sayesinde “Dünyanın Yapı Taşları” adı altında izleyicilerimizle buluşturmuş olduk.

(Video gösterimi yapıldı)

TRT KURUMSAL İLETİŞİM DİREKTÖRÜ BERNA KÜREKÇİ ŞENDİR – Yine 2013’te yine TRT Okul’da “Matematik Hikâyeleri” adı altında bir başka programımız oldu. Beş dakikaydı, 39 bölümle yer aldı ekranda. Matematiğin tarihsel serüvenine yolculuk yapmak, matematik dünyasında gerçekleşen büyük buluşları ve matematiğin daha önce dile getirilmemiş öykülerinden derlenen bir başka belgeseldi. Bu da TRT Okul’da 2013’te izleyicilerle buluşmuş oldu.

(Video gösterimi yapıldı)

TRT KURUMSAL İLETİŞİM DİREKTÖRÜ BERNA KÜREKÇİ ŞENDİR – 2014’te matematik hikâyelerinden bu defa buluş hikâyelerine geldik. Yine TRT Okul’da yayınladık, iki dakikaydı her bölüm ve 40 bölüm çektik, yayınladık. Günlük hayatta sıkça kullandığımız ve hayatımızı kolaylaştıran küçük icatların bilinmeyen buluş hikâyelerini konu edinen bir belgeseldi bu.

Değerli vekillerimiz, bizim işimiz ekran olduğu için biz size daha çok yaptığımız işleri gösterme yoluyla ilerlemeyi tercih ettik. Umarım siz de mutlusunuzdur.

(Video gösterimi yapıldı)

TRT KURUMSAL İLETİŞİM DİREKTÖRÜ BERNA KÜREKÇİ ŞENDİR – “Talihsiz Mucitler” talihsiz bir videodan sonra geldi. 2014’te yılında beş dakika süreyle 13 bölümden oluşan bir başka belgeselimizdi. Aslında kullandığımız icatların kime ait olduğunu bilmediğimiz ve çıkış noktamızın bu olduğu, bilim tarihinin unutulmuş hikâyelerini konu edindiğimiz bir belgeseldi “Talihsiz Mucitler” o da 2014’te TRT Okul’da yer aldı.

(Video gösterimi yapıldı)

TRT KURUMSAL İLETİŞİM DİREKTÖRÜ BERNA KÜREKÇİ ŞENDİR – 2018 yılına geldiğimizde TRT Belgesel’de yayınlanmak üzere Tenkofest belgeseli çektik. Biliyorsunuz 9 Ocakta TRT Belgesel ekranımızın ekran görsellerini, logosunu ve içeriklerimizi yeniledik; TRT Belgesel farklı

bir noktaya geldi. Uluslararası platformlarda Belgesel gerek ekran yüzü gerekse de içerik anlamında çok kolay benimsendi ve Belgesel şu anda gerçekten Türkiye’de TRT Çocuk kanalımızla beraber TRT 2, TRT Belgesel başka bir algı kazandırdı, o yüzden çok gurur duyuyoruz.

Teknofest’le ilgili de sürecin başlaması, ortaya çıkış hikâyesi, yaşanan süreçlerle ilgili genel bilgilerin yer aldığı bir belgesel hazırladık. Ocak 2017 tarihinde hayata geçen ve Türkiye’nin milli teknoloji hamlesini gerçekleştirmesi ve teknoloji üreten bir topluma dönüşmeni temel hedef olarak benimseyen bir misyonun hikâyesini ekrana taşımış olduk. Tek bölümü ve bölüm süresi kırk beş dakikaydı. Ancak bu yıl biz tekrar Teknofest’le birlikte yol almaya başladık ve bu yılda 17 takımın hikâyelerini çekeceğiz. Öyle ilginç hikâyeleri var ki farklı farklı kanalların. Mesela bir arkadaşımız takımlardan bir tanesinde kardeşi epilepsi hastası olduğu için bir pil geliştiriyor ve gerçek anlamda hayata dokunan bu hikâyeleri biz TRT olarak iç yapımlar bölümümüzde çekip bunları da ilgili kanallarımızda -TRT Belgesel başta olmak üzere- yayınlayacağız.

(Video gösterimi yapıldı)

TRT KURUMSAL İLETİŞİM DİREKTÖRÜ BERNA KÜREKÇİ ŞENDİR – Yine TRT Belgeselde 2015 yılında yirmi altı dakikadan oluşan ve tek bölüm yayınladığımız “Eşitlik Teknolojisi” diye bir başka belgeselimiz vardı. Bu da Türkiye’de ve dünyada engelli insanların hayatını korumak ve kolaylaştırmak amacıyla geliştirilen teknolojileri ekrana taşıdığımız bir başka belgeselimizdi.

(Video gösterimi yapıldı)

TRT KURUMSAL İLETİŞİM DİREKTÖRÜ BERNA KÜREKÇİ ŞENDİR – 2017’de yirmi altı dakika tek bölüm yayınladığımız bu belgesel de TRT Belgeselde yer aldı. Cern’deki en büyük deneyleri konu edinen bir belgeselimizdi.

2018-2019 yılları arasında TRT Belgeselde “Bilimin Ev Hâli” adıyla 13 bölümden oluşan, yirmi altı dakikalık bir başka belgeselimiz vardı; o da evrenin, dünyamızın, yaşamın, kısacası akla gelebilecek her şeyin nasıl çalıştığını anlatan bir belgeseldi.

Ne yazık ki onu da paylaşamayacağız, başlangıçta denedik hepsi çalışmıştı.

2015-2016 yılları arasında yine TRT Belgesel kanalımızda “Zaman Makinası” adıyla bir program yayınladık; hayatın olağan parçalarına dönüşmüş yapıların şu andaki hallerine geliş süreçlerini, tarihteki ilk örneklerinden başlayıp adım adım anlattığımız bir belgeseldi bu ve kullanım safhalarını da bire bir deneyimleyerek anlattığımız bir başka programımızdı.

(Video gösterimi yapıldı)

TRT KURUMSAL İLETİŞİM DİREKTÖRÜ BERNA KÜREKÇİ ŞENDİR – Genel olarak beş yıllık geçmişe baktığımızda TRT “network”ünde bu programlarla ve bu belgesellerle izleyicilere dokunmuş olduk. Bundan sonraki planlarımız kapsamında da çalışmalarımıza devam edeceğiz.

Çok teşekkürler.

BAŞKAN – Biz de teşekkür ediyoruz.

Bahar Vekilim, söyleyeceğiniz bir söz var mı?

Buyurun.

BAHAR AYVAZOĞLU (Trabzon) – Çok teşekkür ediyoruz sunumuz için, gerçekten çok kıymetli, eğitici, öğretici programlar.

Bir başka komisyonda görev aldığım için bir kulak dolgunluğu olabilir, yanlış anlamış olabilir miyim, TRT Okul kapandı mı?

TRT KURUMSAL İLETİŞİM DİREKTÖRÜ BERNA KÜREKÇİ ŞENDİR – TRT Okul kapandı, TRT 2 kanalı olarak devam ediyoruz yayınlarımıza. TRT 2’de de aslında baktığınızda kültür, sanat konularında yine eğitici öğretici olarak devam ediyoruz; içeriklerimize baktığınızda çok daha net görürsünüz.

BAHAR AYVAZOĞLU (Trabzon) – Bir de bu bahsettiğiniz filmler, belgeseller, programlar – konumuz STEM olduğu için- daha çok kaç yaş grubuna hitap ediyor ve özellikle de aileyi de işin çekebilmek için, bir cazibe merkezi oluşturabilmek için aile eğitim modülleri yönünde bir çalışma da yapılabilir mi, böyle de bir katkı sunulabilir mi?

Çok teşekkür ediyorum.

TRT KURUMSAL İLETİŞİM DİREKTÖRÜ BERNA KÜREKÇİ ŞENDİR – Biz teşekkür ederiz.

Aile olmazsa olmazımız zaten. Değerlerimiz, aile kavramı ve gelecek için umut, çalışarak yarınlara ulaşmak TRT’nin olmazsa olmazları arasında. Özellikle TRT Çocuk kanalımızda yapmış olduğumuz ebeveynle ilgili çalıştaylar ve oradaki konular bire bir sizin sormuş olduğunuz sorunun karşılığını verebileceğim, en gurur duyduğumuz kanallarımızdan bir tanesi ve yakın zamanda Çocuk kanalımızla ilgili yapmayı planladığımız içerikle ilgili değişikliklerle aslında sizin tam da sözünü etmiş olduğunuz konularda çalışmalarımız olacak. Yaşları da böleceğimiz için, ayıracağımız için hedef kitle olarak, yaş kategorisi olarak sizin sözünü etmiş olduğunuz konuya umarım kapsamlı olarak değinebileceğiz.

BAŞKAN – Ben yine benzer bir soru sormak istiyorum.

Şimdi, siz buradaki çalışmaları izlediniz; STEM’le ilgili, çocukların bilim, teknoloji, mühendislik ve matematik alanlarına yönlendirilmesi konusunda farklı yaş grupların yetenekleri de tabii daha farklı. Geçmiş dönemde benim üniversite sınavına girdiğim sene TRT üzerinden matematik dersleri veriliyordu ve çok farklı aşamaya gelmişti. Hani ders olarak değil de bu STEM alanında yapılan çalışmaların gerek teknofestivallerin, bir yarışma programı gibi televizyonda yayınlanması ve nasıl şarkı yarışması çıkıyorsa farklı üniversiteler veya fen liseleri, okullar tarafından yapılan yarışmaların da izleyicilere, gençlere sunulması, onların takibinin sağlanması veya bu, geri dönüşebilen malzemelerden STEM alanında farklı yaş gruplarına ait küçük küçük eğitimler, işte bir hafta öncesinden malzemelerin belki verilip “Gelecek hafta şu saatte programımız var.” deyip çocukları televizyonun başına çeken ve onların yapımına yönlendiren çalışmaların yapılması gibi düşündüğünüz şeyler oldu mu? Böyle bir planınız var mı? Hani küçük eğitimler... Biraz önce “laboratuvar eğitimi, teknoloji eğitimi” dediniz, bu alanda da çalışmalar yapmayı planlıyor musunuz, böyle bir program var mı?

TRT KURUMSAL İLETİŞİM DİREKTÖRÜ BERNA KÜREKÇİ ŞENDİR – Çok büyük mutluluk duyuyoruz Sayın Başkanım. Fatih Bey’in de aktaracağı üzere, eminim ekleyecekleri olacaktır, biz Sıfır Atık Projesi’yle ilgili TRT Çocuk başta olmak üzere, birtakım programlar zaten planlıyoruz, değil mi Fatih Bey?

TRT GENEL MÜDÜR MÜŞAVİRİ MUHAMMED FATİH KIŞLA – Evet.

TRT KURUMSAL İLETİŞİM DİREKTÖRÜ BERNA KÜREKÇİ ŞENDİR – STEM konusunda da kapsamlı olarak bizi yönlendirmeniz, bize bu anlamda yolu açmanız ve bizi desteklemeniz de son derece mutlu edecektir.

TRT GENEL MÜDÜR MÜŞAVİRİ MUHAMMED FATİH KIŞLA – Başkanım, şimdi toplumsal konularda özellikle Genel Müdürlüğümüz yaptığımız çalışmalara çok fazla önem veriyor, kendisi de bununla ilgili -geçen hafta da katıldığımız Komisyonunda bahsetmiştim- yayın stratejilerine yönelik çok önemli görüşmeler yaptırıyor bize. Burada toplumsal konularla ilgili kadın konusunun, gençlik konusunun ekranda nasıl işlenmesi, yayın dilinin nasıl olması gerektiği vesaire gibi konularda biz kurum dışındaki paydaşlarımızla görüşmeler yapıyoruz. Bu anlamda bize gelen talepleri biz mümkün olduğu kadar yayıncı birimlere, kanallarımıza aktararak onların yayınlarını, kamusal faydayı daha fazla gözeterek,

toplumsal faydayı daha fazla gözeterek bir strateji geliştirmeleri yönünde onları yönlendiriyoruz. Bu açıdan sıfır atıkla ilgili çok önemli bir proje yaptık, hem kurum içerisindeki yayınlarımızda yaptık hem de kurum içerisinde bizim fiziki alanlarda yapmış olduğumuz bazı değişiklikler oldu. Şu an Türkiye’de bu açıdan en fazla yayın yapan medya kuruluşuyuz. Aynı zamanda da sıfır atık üretimi konusunda, geri dönüşümü noktasında Türkiye’deki en büyük geri dönüşümü yapan kurumlardan birisiyiz. Dedğiniz gibi, biraz dışarıdan TRT’ye gelen taleplerle biraz da bizim arayışlarımızla bu tarz yayınları, stratejileri, içerik stratejilerini üretmeye çalışıyoruz ama tabii ki kamusal faydayı düşünerek içerik üretmenin bir sonu yok. Biraz dışarıdan bize gelen talepleri önceliklemeye çalışıyoruz, bunları önceliklendiriyoruz; Teknofest’te olduğu gibi, işte sıfır atıkta olduğu gibi, diğer bilim teknoloji içeriklerinde olduğu gibi. Tamamlamış sayılmayız ama hem bizim arayışlarımız hem dışarıdan gelen talepler devam ediyor. Yayın akışlarımızı da bu şekilde yönlendirmeye biz de mümkün olduğu kadar çalışıyoruz, elimizden geleni yapmaya çalışıyoruz diyelim.

BAŞKAN – Başka sözünüz var mı sizin ekleyeceğiniz?

TRT GENEL MÜDÜR MÜŞAVİRİ MUHAMMED FATİH KIŞLA – Teşekkür ederiz.

BAŞKAN – Ben katkıları dolayısıyla Sayın Komsuoğlu’na ve Sayın TRT yetkililerimiz Müftüoğlu, Küreççi ve Kışla’ya ve çok değerli üyelerimize teşekkür etmek istiyorum.

Bir sonraki toplantımız da bilgilendirme toplantımızla devam etmek üzere bugünkü oturumumuzu sonlandırıyorum.

Kapanma Saati: 15.16

